

Sviloreja in sadjereja naša.

V 48. listu „Novic“ sem bral, da je vlado resni namen, s pomočjo svilorejskega zbora pomagati murboreji in sviloreji na noge. To me je tako razveselilo, da ne morem molčati o tem, da smo vendar pomoč dobili za povzdigo sviloreje v našem cesarstvu.

Murbe moramo pri nas le doma rediti. Očitna skušnja nas uči, da take murve so veliko boljše, ki so pri nas izrejene, kakor pa laške, ki niso našega kraja vajene. Pred 5 leti sem vsadil posebno veliko laških murb in tudi ljudem okoli sem jih mnogo mnogo razprodal. Ravno tisto leto sem jih pa tudi iz semena vsajal, in te so zdaj veliko večje kakor laške, popred vsajene, in bolj rastne. Laške še zmirom rade vzebajo, domače pa prav prav malo. Tudi to me je skušnja naučila, da se mora murbam močno gnojiti. Ker ima murba mehke korenine, se mora najmanj en sežen široka jama skopati, potem pa spodaj nagnojiti, čez gnoj malo prsti djati, potem še le murbo vsaditi. Kadar murbo zasuješ, da se korenine več ne vidijo, potem pa deni enmalo gnoja. Tudi živinski gnoj murba ljubi. Zrastla ti bo v enem letu viša kakor v pusti zemlji tri leta.

Zaredil sem tudi veliko jabelčnih in češpljevih dreves, veliko sort francozskih hrušek in češinj, pa so še premlade za presajanje. Kdor želi imenitnih in žlahnih sort, hrušek ali cepljenih češpelj (vseh skupaj čez 600 sort) lahko pri meni cepove po 5 kr. dobí, in vse to z imenom. Prav močnih dreves imam jabelčnih in češpljevih čez 1500 na prodaj; češplje so že tudi za cvet pripravljene in bodo prihodnjo spomlad cvetele; kupec bode že morebiti prvo leto sad okusil, kakor se pri cepljenih češpljah večkrat zgodi. Prodajam svoja drevesca od 30 do 40 kr. po velikosti, do sežnja velike po 30, čez seženj po 40 kraje. Kdor mi piše po drevesca, naj naznani, v kakošno zemljo jih bode sadil: v plitvo ali debelo peščeno.

V naših krajih se neverjetno močno vnema sadjereja, pa tudi sviloreja si pomaga naprej. Zopet se bliža preveseli čas, ko bomo drevesca cepili in presajali. Slovenci, ki imate lepe, pa morebiti še prazne vrte, na noge! Vsa zemlja naj nam rodi božje darove, da se naše premoženje povekša, potlej bomo veljavo imeli pred svetom in bomo prosti možje; beraču vsa prostost nič ne pomaga!

Andrej Net, po domače Mihovec,
kmet in sadjerejec na Kokrici nad Kranjem.

Politične stvari.

Nove državne razmere.

V zagovor slovenskih narodnih zastopnikov.

Spisal L. Svetec.

(Dalje.)

Ko se je bil tedaj, kakor sem zadnjič dokazal, dvalizem storil brez nas, in ko smo bili previdele, da storjenega ni mogoče več podreti, morali smo se resno vprašati: kaj zdaj? Kakor vsak človek, ki se odločuje, kaj bi storil, najpred sam sebe popraša: kaj hočem, kaj je moj namen, ki ga hočem doseči, in potem, ali je to mogoče, kar hočem? tako smo delali tudi mi slovenski poslanci.

Mi smo hoteli federalizem; zastran tega smo bili na čistem; prašalo se je tedaj le: ali je naš federalistični program, ki smo si ga izdelali na podlogi Belkredijeve sisteme, izrečene v patentu od 20. sept. 1865. leta, zdaj, ko so se okoliščine po vpeljanem dvalizmu tako znatno premenile, še mogoč ali ne?

Da bodo tudi tisti bralci, ki z našimi programi niso prav na tanko znani, mogli kolikor toliko razumeti, za kaj nam je šlo, načrtam čisto ob kratkem bitni zapopadek tistega programa, ki je bil brati po českih listih in brošurah, in ga smemo brez skrbi imeti za načrt českih, poljskih in hrvaških federalistov.

Po tem programu bi bila uredba avstrijskega cesarstva ta-le:

1. Cesarstvo se razdeli na historijski podlogi v pet skupin ali grup, namreč: v česko, gališko, ogersko, hrvaško in nemško.

2. Celo cesarstvo ima skupen državni zbor, ki je kompetenten za vse tiste reči, ki jih diploma od 20. oktobra 1860. leta za skupne izrekuje, to je zunanje, vojne, denarske in važneje narodno-gospodarstvene — ter skupno ministerstvo za te reči.

3. Vsaka skupina ima svoj skupinski zbor, ki je na priliko kompetenten za tiste reči, kakor po oktoberski diplomati ožji državni zbor, ter svojo dvorno kancelarijo.

4. Vsaka dežela ima svoj deželni zbor s kolikor mogoče veliko avtonomijo in svojo deželno vlado.

5. Vse narodnosti so ravnopravne.

Dajmo, da je ta program bil primeren Belkredijevi dôbi; prašam, ali je bil še mogoč, odkar je postal dvalizem djanska resnica? Ali je bilo še mogoče, misliti na skupni zbor za celo državo s kompetencijo oktoberske diplome, odkar je ogerska ustava oživela? Misliti na skupine in skupinske zbore, odkar so bile dežele ogerske krone odcepljene in nepreklicljivo iz oblasti državnega zbora na Dunaji odpuščene?

Na federalistično uredbu cele avstrijske države gotovo ni bilo več misliti.

Poglejmo zdaj, kako je bilo s federalizmom za naše, to je, za dežele takraj Litave.

Je-li morebiti mogoče bilo, vsaj našo polovico federalistično uravnati?

Ali tudi to je imelo svoje težave. Ko bi zveza med deželami takraj in onkraj Litave bila zgoli personalna unija, kot je na priliko bilo 1848. leta, potlej bi bilo po zgledu kromeriškega ustavnega načrta mogoče, skupne zadeve za našo polovico po oktoberski diplomati urediti; odkar so pa Ogri po elaboratu komisije 67tih nekaj reči za skupne pripoznali, in je bilo zastran tega posebne pogodbe med našo in ogersko polovico treba, taka uredba ni več mogoča bila.

Pa še mnogo večje zadržke in težave je delalo prašanje o skupinah.

Glavni zadržek, to se vé, je bil ta, da Nemci o njih niso hoteli nič slišati; in Nemci so imeli, po napčnih volitvah na Českem in Moravskem, v zboru večino. Pa tudi mi Slovenci v tej reči nismo bili ene misli. Čehi se nepremakljivo držé historijske podloge; po njihovem programu bi Slovenci prišli v nemško skupino, ktera bi obsegala dolenjo in gorenjo Avstrijo, Solnigrad, Tirolsko in Predarelsko, Štajarsko, Koroško, Kranjsko, Goriško, Istro in Trst z obmestjem z enim skupinskim zborom in eno dvorno kancelarijo. Mi Slovenci spet, kakor je znano, smo zavrgli historisko podlogo, in zahtevali smo narodno skupino; nam še notranje-avstrijska skupina ni bila všeč, nekar bi nam bila nemška. Gotovo je pa, da narodnega principa za zdaj ne bi po nobeni ceni pripoznali niti Čehi niti Poljaki.

Iz tega vsega je pa jasno, da federalistični poslanci sploh, posebno pa mi slovenski na skupine nismo mogli misliti. Zlasti moram tistim, ki nam zamerjajo, da se nismo za združenje vseh Slovencev v eno skupino pod eno deželno vlado in pod en deželni zbor potegovali, odgovoriti, da se mi za to misel nismo mogli